

Изх. № 78/ 2021
11.10.2021 год.

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Ел. № 416/51
Дата 11.10.2021

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

на Управителния съвет
на Асоциацията на прокурорите в България
по конституционно дело № 17/ 2021 на КС

Конституционният съд на Република България е сезиран от Министерски съвет с искане за тълкуване на чл. 130в, т. 3 от Конституцията. Пред Конституционния съд е поставен въпросът: *"В правомощията на министъра на правосъдието по чл. 130в, т. 3 от Конституцията на Република България включва ли се възможността да прави предложение за предсрочно освобождаване от длъжност на председателя на Върховния касационен съд, на председателя на Върховния административен съд и на главния прокурор по чл. 129, ал. 3, т. 5 от Конституцията?"*

Необходимостта Конституционният съд да се произнесе със задължително тълкуване на разпоредбата на чл. 130в т. 3 от КРБ възникна по повод на разискванията в рамките на проведения от Пленума на ВСС дебат – разполага ли министърът на правосъдието с активна легитимация да започне процедура по чл. 175 ал. 5 от ЗСВ за отстраняване от длъжност на Главния прокурор, респ. да изиска от членовете на ВСС да се произнесат по същество

на искането. Публично известно е, че Пленумът на ВСС остави без разглеждане, като недопустимо, внесеното от министъра на правосъдието предложение, без да се произнесе по същество.

Съгласно разпоредбата на чл. 130в т. 3 КРБ, чието тълкуване се търси, министърът на правосъдието може да предлага за назначаване, повишаване, понижаване, преместване и освобождаване от длъжност на съдии, прокурори и следователи. В депозираното пред КС искане за тълкуване на конституционната норма на чл. 130в т. 3 от Основния закон Министерски съвет застъпва позицията, че тази разпоредба предоставя пълномощия на министъра на правосъдието да започне процедура по освобождаването от длъжност на председателя на Върховния касационен съд, председателя на Върховния административен съд и главния прокурор, тъй като те са магистрати, независимо от осъществяваните от тях функции на административни ръководители. „Доколкото административен ръководител е действащ магистрат..... министърът на правосъдието може да инициира процедура по освобождаването му“.

При анализа на относимата нормативна уредба се наложи извода, че принципът за разделение на властите не възпрепятства министъра на правосъдието да сведе до знанието на Пленума на ВСС факти и обстоятелства, които по своето естество биха могли да ангажират дисциплинарната отговорност на членовете по право на ВСС – председателят на ВКС, председателя на ВАС и главния прокурор. Това право на министъра, обаче, не произтича от конституционно му правомощие по чл. 130в т. 3 от КРБ. Неговото съществуване се основава на общоважимото правило, че всеки може да съобщи на съответния компетентен орган факти и обстоятелства, ангажиращи дисциплинарната, административната или наказателната отговорност на трето лице, независимо от социалното положение на последното в обществото. Това правило се намира в съзвучие с принципа за равенство на гражданите пред закона и корелативно свързаната с това забрана за привилегии на основание общественото положение на личността – чл. 6 ал. 1 и ал. 2 от КРБ. Никой не може да черпи неправомерни привилегии, произтичащи от личното му общественото положение. На още

по- силно основание този принцип важи за всички лица, заемащи висши държавни длъжности. Обратното означава създаване на гаранции за недосегаемост, каквито демократичният и правов ред на нашата страна категорично отхвърля.

Законодателната уредба във връзка с казуса, представен на вниманието на КС води до извода, че за Пленума на ВСС възниква задължение да се произнесе по същество, единствено в случаите, при които производството е иницирано от членове на ВСС. Министърът на правосъдието може (и това не му е забранено) да сигнализира кадровия орган на съдебната власт относно действия или бездействия на председателя на ВКС, председателя на ВАС и главния прокурор, изпълващи фактическия състав на чл. 129 ал. 3 т. 5 от КРБ, но той не придобива качеството на страна в процедурата по чл. 175 ал. 5 от ЗСВ.

Съображенията ни за това са следните:

Съгласно норма на чл. 133 от Конституцията „Организацията и дейността на Висшия съдебен съвет, на съдилищата, на прокурорските и на следствените органи, статутът на съдиите, прокурорите и следователите, условията и редът за назначаване и освобождаване от длъжност на съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите, както и за осъществяване на тяхната отговорност, се уреждат със закон.“ Конституцията е предоставила на законодателя правомощието да регламентира реда по назначаване (чл. 173 ЗСВ) и освобождаване на председателите на ВКС и ВАС и на главния прокурор (чл. 175 ал. 5 от ЗСВ).

Съгласно разпоредбата на чл. 175 ал. 5 от ЗСВ основанието за предсрочно освобождаване на председателя на Върховния касационен съд, председателя на Върховния административен съд и главния прокурор се установява от Пленума на ВСС с решение, прието по реда на чл. 173 ЗСВ, след което се предлага на президента неговото освобождаване. Президентът не може да откаже освобождаването при повторно направено предложение.

Процедурата по отстраняване от длъжност на председателя на ВКС, председателя на ВАС или главния прокурор не е същинско дисциплинарно производство, а се явява специален ред за прекратяване на техния мандат,

поради допуснатото тежко нарушение – чл. 129 ал. 3 т. 5 от КРБ във вр. чл. 308 ал. 3 т. 1 пр. 2-ро на ЗСВ и действия, които накърняват престижа на съдебната власт – чл. 129 ал. 3 т. 5 пр. 2-ро на КРБ във вр. чл. 308 ал. 3 т. 2 от ЗСВ, за които е предвидено дисциплинарно наказание „дисциплинарно освобождаване от длъжност“. Логическото тълкуване на чл. 312 от ЗСВ разкрива, че в това производство законодателят идентифицира председателя на ВКС, председателя на ВАС и главния прокурор чрез техния статут във Висшия съдебен съвет – а именно – членове по право в съвета (чл. 130 ал. 1 от КРБ). При съпоставянето на чл. 312 ал. 1 т. 4 ЗСВ и чл. 312 ал. 2 от ЗСВ – регламентиращи органите, които могат да направят предложение за образуване на дисциплинарно производство, респ. субектите срещу които може да внесат предложение за дисциплинарно освобождаване от длъжност, се налага изводът, че срещу член по право на ВСС може да започне дисциплинарна процедура **единствено по искане на петима от членовете на ВСС или трима от членовете на съответната колегия**. Не споделяме изразеното разбиране, че министърът на правосъдието разполага със същата компетентност, аргументирано с нормата на чл. 175 ал. 5 от ЗСВ, която препраща към чл. 173 от ЗСВ. Ако това разбиране бъде възприето, то тогава и по аргумент от чл. 175 ал. 5 вр. чл. 173 ал. 2 и ал. 3 от ЗСВ следва, че не всички членове на ВСС, а само членовете на съответната колегия могат да поискат отстраняване от длъжност на избран член на ВСС.¹ Нарушава се равнопоставеността на отделните членове на ВСС, призната в чл. 312 ал. 2 от ЗСВ и едновременно с това нараства властта, която министърът на правосъдието разполага по отношение на висшите ръководители на съдебната власт. По този начин се засяга пряко независимостта на съдебната власт (чл. 117 ал. 2 от КРБ) и принципа за разделение на властите (чл. 8 от КРБ). По изложените съображения намираме, че всяко тълкуване, предоставящо правомощия на лица, извън кръга на изброените в чл. 312 ал. 2 от ЗСВ се намира в противоречие с Конституцията.

¹ А когато се касае за председателя на ВКС или председателя на ВАС искането за отстраняване от длъжност може да бъде внесено и от Пленума на ВКС и Пленума на ВАС.

Като следващ аргумент следва да посочим, че конституционният законодател разграничава председателя на ВКС, председателя на ВАС и главния прокурор от редовите магистрати – съдии, прокурори и следователи (чл. 129 ал. 3 КРБ) и от редовите административни ръководители на органи на съдебната власт (чл. 129 ал. 6 от КРБ). Нещо повече. Наред с това в съдоустройствения ЗСВ са поставени по- големи изисквания към членовете по право на ВСС в сравнение с изискванията за другите ръководители на органи на съдебната власт. По тази причина е логично, че законодателят ще предяви по- високи критерии към процедурата по отстраняване на председателя на ВКС, председателя на ВАС и главния прокурор и към оценка на основателността на направеното искане. По аргумент от изложеното, ако законодателят беше преценил, че правото на министъра на правосъдието да поиска отстраняване на председателя на ВКС, председателя на ВАС и Главния прокурор не застрашава баланса между изпълнителната и съдебната власт, той би посочил изрично в разпоредбата на чл. 130в т. 3 от Конституцията и техните длъжности. Волята на конституционния законодател е ясна и недвусмислена – министърът на правосъдието не разполага с конституционно правомощие да започне процедура по отстраняване на главния прокурор, председателя на ВКС и председателя на ВАС.

Изложеното води до извода, че разширяването на кръга на магистратите, по отношение на които министърът на правосъдието може да прави предложение за освобождаване от длъжност, чрез признаването на такова пълномощие и по отношение на членовете по право на ВСС, нарушава фундаментални конституционни принципи- принципа на правовата държава (чл. 4 ал.1 от КРБ) и принципа за разделение на властите (чл. 8 ал.1 от КРБ), както и да засегне независимостта на съдебната власт (чл. 117 ал.2 от КРБ).

Анализирайки нормативната уредба по поставения въпрос считаме, че съществува законодателен пасив, основаващ се на липсата на ясно разписани процедурни правила в производството по отстраняване от длъжност на председателя на ВКС, председателя на ВАС и главния прокурор. Отново

АСОЦИАЦИЯ НА ПРОКУРОРИТЕ В БЪЛГАРИЯ
ЧЛЕН НА МЕЖДУНАРОДНАТА АСОЦИАЦИЯ НА ПРОКУРОРИТЕ (IAP)

гр. София, ул. "Пиротска" № 7,
тел. 02/9219 330, fax 02/9885895
E-mail : apb@prb.bg,
Internet: <http://apb.prb.bg>

подчертаваме, че според нас, министърът на правосъдието (но и всеки гражданин на Република България) не е възпрепятстван да сигнализира членовете на ВСС за факти и обстоятелства, ангажиращи дисциплинарна отговорност на членовете по право на ВСС.

С уважение,

Владимир Николов

Председател на Асоциацията на Прокурорите в
България